

ISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁR

Éves előfizetés 18 k.
Féléves előfizetés 10 k.
Három hónapos előfizetés 6 k.
Három hónapos előfizetés 3 k.
Egyes példány ára 1 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétéves
évszám után napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszatér-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalában intézendők.

III. évfolyam 238. szám. Nagyvárad

Szerda, 1917 október 17.

Ösel sziget elfoglalásának jelentősége.

A mikor legkevésbé vártuk, jött a híre, hogy a németek Rigát bevették. Szeptember hó 13-án nyomultak be a győztes csapatok az égő Rigába és szept. 4-én a Riga kikötőjét védő Dünamündét is megszállották. Ez a nagy jelentőségű siker akkor mindnyájunkat meglepett, mert egyáltalában nem voltunk arra előkészülve. És most, 6 hétre rá, ismét újabb sikerről számol be a német jelentés, amikor az Ösel szigeti német előnyomulásról ad hírt a bámuló világnak. Megtudtuk ez örövendetes jelentésből azt, hogy az Ösel szigeten partra szállott német csapatok a szigetnek már több mint felét birtokukba vették (s léghán álló fővárosán, Arensburgon is túlhaladva, feltartóztatlanul üldözik a Kelet felé menekülő orosz csapatokat. Az eseményeket gondosan figyelemmel kísérőkre ez a hír korántsem lehetett oly meglepő, mint volt Riga elfoglalásának a híre, mert hiszen előrelátható volt, hogy a németek, ha már egyszer Riga birtokába jutottak, föltétlenül törekedni fognak arra, hogy maguknak ezt az értékes eredményt a tenger felől is biztosítsák. Az a nagyszerű lendület, mellyel a németek Rigát meghódították, a véres falain túl messze visszavetette a felbomlott orosz seregeket, úgy hogy a szárazföld felől Riga mindjárt az elfoglalása után biztosítva lett.

Másként állott azonban a helyzet a tenger felől — Riga ugyanis a basonnevű tengeröbölnek a déli

partján fekszik, mely tengerből 70 km. mélyen zsákszerűen nyulik be Kurland, Livland és Estland földjébe.

Az öbölnek a bejárata 50 km. széles, melyet azonban az Ösel és Mohn valamint a Dagó sziget teljes szélességében elzár, úgy hogy a rigsi öbölből csak három keskeny csatornán lehet kijutni a Keleti tengerbe. A három csatorna közül a legszélesebb a kurlandi szárazföld és Ösel szigetnek a déli csúcsa között van és ez is csupán 14 km. széles, tehát az Ösel szigetről igen hathatós égyfűz alá vehető. A másik kettő, nevezetesen az Ösel és Mohn szigetek közötti „Kis Sund” csak alig 1 km., míg a Mohn sziget és az Estlandi szárazföld közötti „Mohn Sund” 4 km. széles.

De nem azért kellett a németeknek ezen szigetek elfoglalására törekedniük, mintha az orosz flottának támadásától kellene tartaniok, hanem inkább azért, hogy maguknak az említett csatornákon át a föltétlenül mozgási szabadságot biztosítsák és így Rigának, ezen igen fontos tengeri kikötőnek minden előnyeit a legteljesebb mértékben kihasználhassák. Szinte teljesen biztosra vehetjük, hogy nemsokára hírt fogunk kapni a Mohn és Dagó, valamint a volt cári tulajdonát képezett Worms szigetnek az elfoglalásáról is.

Ezen szigetek közül Ösel sziget a legnagyobb — átlagban 40 km. hosszú és 20 km. széles. Csaknem akkora mint Biharvármegyének 1/3

része (2618 km²), összesen mintegy 70000 lakos él rajta. Fővárosa Arensburg 10000 lakost számlál és gyógyhatású iszapfürdőjéről nevezetes.

Ösel sziget elfoglalását mindenestre igen jelentős sikernek kell tekintenünk és pedig úgy a jelen, mint pedig a jövő számára. Az ez által megszerzett és már említett mozgási szabadságot ugyan majd csak jövő évben fogják tudni a németek igazán élvezni, mert tudvalevőleg a keleti tengeri összes orosz kikötők Libau kivételével a tél folyamán 5 hónapon át be vannak fagyva, de addig is míg a fagy be nem áll, igen sok hadianyagot, élelmet stb. szállíthatnak a németek a nagy teljesítő képességgel bíró hajókon Rigába, az Ösel szigetre és reméljük nemsokára Rapsaluba is, mely szemben Dagó szigetével az estlandi parton fekszik. Ha a németeknek sikerülne a 4 km. széles Mohn Sund tengerszoroson átmenve az estlandi szárazföldön lábukat megvetniök, úgy a Rigától mintegy 40—50 km-re északra fekvő orosz front igen kellemetlen helyzetbe kerülne, amennyiben a németek mintegy 100 kilométerre a hátukban lennének. Es miért ne sikerülne? Amikor néhány hét múlva száraz lábbal gázolhatnak át a befagyott Mohn Sund jégpáncélján Estlandba? Hogy mi a németek célja, azt persze nem tudhatjuk, de tény az, hogy főként áll a lehetősége annak, hogy a németek a Rapsaltól már csak 40 km-re fekvő Reval és a 90 km-re fekvő Dorpax ellen operálva, a Riga előtt álló orosz frontot arra kényszeríthetik, hogy az egészen a Peipus tavakig visszavonuljon.

„GLOBUS” MŰINTÉZET NAGYVÁRADON

NAGYPIAC TÉR
KUGLER-HAZ

KÖNYVKÖTÉSZET ÉS VONALAZÓINTÉZET
ÜZLETIKÖNYVEK GYÁRA

MŰVÉSZI KÖNYVKÖTÉS
IZLÉSEK NYOMTATVÁNYAI ELSŐRANGUAK
KITŰNŐ ÜZLETIKÖNYVEK

TELEFON: 49.
INTERURBÁN.

PAPIR, IRÓSZER ÉS IRODAI FELSZERELÉSEK NAGYKERESKEDÉSÉBEN A LEGOLCSÓBBÁRAK.

Egyes példány ára 12 fillér.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a tényt sem, hogy Usel szigete már csak 210 km-re fekszik Szent Pétervártól és így, egy az Usel szigeten berendezendő repülőtelepről a németek gyakran és kényelmesen meglátogathatják repülőgépeiken az orosz fővárost is. Ha Reval német kézre kerülne, ezzel a németek a Finn öböl bejáratának is urai lennének.

Amint látjuk tehát, Usel sziget elfoglalása igen tág perspektívát nyit a jövő eseményeire. Várjunk türelemmel és bizzunk a jövőben.

B.

Élénk tűzérési harc nyugaton

Berlin, október 16. A nagyfőhadparancsnok jelenté:

Égyeztetett harcok.

Rupprecht bajor trónörökös vezetésében nagy hadserege. Flandriában a tűzérési harcok tevékenysége tegnap olyan volt, mint az előző napokon. Nagyobb gyalogsági harcok nem voltak. Az angolok felelő előretöréseit több helyütt Artoisban is visszaverték.

A német trónörökös hadseregének. Solmsontól északra a tűzérési harc a nap folyamán ismét élénk volt. Craonastól nyugatra is fokosódott, midőn a franciák két újabb hiábavaló támadást intéstak az általunk a Vaulers malomtól északra rég elhódított árkok ellen. Több felderítő csapatunk ráuk névességeden folyt le. A Suipestől nyugatra százezer gránátosok, a Meuzól nyugatra bajor rohamcsapatok nagyobb számú foglyot és több géppuskát szállítottak be a francia állásokból. Verdunnál északi arcvonalán a tüzérségi tevékenység élénkebb volt, mint az utóbbi időben.

Négy nap alatt foglalták el Usel szigetét.

Keleti harcok.

A Káthén gyalogsági tábornok parancsnoksága alatt Usel szigetén harcoló csapatok tegnap teljesen elfoglalták a sziget fő részét. A dél felé kinyúló Sworbe félszigeten az ott állagott orosz csapatok még szövés állentállást fejtettek ki. A nehéz harc utóegyeket hajóink tüzérsége elhallgaltatta. A keleti part felé oly keményen szoritottuk az ellenésget, hogy csak egyes részek voltak képesek a Mohn felső vezető töltésen elmenekülni. Tengeri haderőink északi felől tüzérséggel sikeresen működtek közre Usel keleti szélén az oroszai hídfőért folyt harcokban. Eddig több mint kétezereségység foglyot szállítottunk meg. Ez a szám a szétugrasztottakból még gyarapodni fog. Harminc ágyú, huszonegy géppuska, néhány repülőgép és számos jármű jutoit eddig partraszállított csapataink kezére, amelyek a Schmidt altengernagy parancsnoksága alatt álló hajóhadrésnek kiemelt közreműködése mellett feladatuk legényegerebb részét; négy nap alatt megoldották.

A rigai öbölben Danó és Abro szigeteiket elfoglalták. A keleti szárazföldi arcvonalon nem volt jelentős esemény.

Ludendorff, első főhadparancsnok.

Wilson békejavaslata.

Budapest, október 16. (Saját tudósítónktól.) A Daily News jelenti: Wilsonról az a hír érkezik, hogy békejavaslatot akar tenni a központi hatalmaknak. Alapja lenne: a megszállott területek kiürítése, kártalanítás, Franciaország és Olaszország aspirációinak kielégítése és általános leszerelés.

Felrobbant egy municiószállító gőzös. 250 ember eltűnt.

Budapest, október 16. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Havas jelentés szerint a Médie gőzösn a Földközi-tengeren egy torpedólovás a lőszerkészletet felrobbantotta. A gőzös elsüllyedt kétszázötven ember eltűnt.

Oroszország helyébe Japán lép. Alexejev nyilatkozata.

Budapest, október 16. (Saját tudósítónktól.) Alexejev, a volt orosz főparancsnok kijelenti, hogy a párisi konferencia feltárja Oroszország gyöngeségét. Oroszország helyét a háborúban Japán fogja elfoglalni, s Oroszország csak statisztánál fog a háborúban. Anglia nem fejezheti be győzelem nélkül a háborút, mert ez az angol-szász faj harca.

Francia csapatok Olaszországban.

Budapest, október 16. (Saját tudósítónktól.) Genéből jelentik: Franciaországból Olaszországba vezető 2 vonalon elsárták a forgalmat, állandóan katonavonatok halának keresetül, nagy katonai akcióról lehet szó.

Painlevé Dünkirchenben.

Budapest, október 16. (Saját tudósítónktól.) Havas jelentés: Painlevé miniszterelnök több miniszterrel és Foch tábornokkal Dünkirchenbe utazott, hogy megnézze a legutóbbi robbanások hatását s a teendő intézkedéseket megbeszéljék.

Meghiúsult olasz előretörések.

Keleti és délkeleti harcok. Budapest, október 16. (Hivatalos.) A helyzet változatlan.

Olasz harcok. Budapest, október 16. (Hivatalos.) A bainsizza-heiligengeisli fensíkon megheiusultak szöványos olasz előretörések. A Monte san Gabrielén ellenséges osztagoknak előrdolgozó munkáját kézi-gránáthareban megheiusítottuk.
A vesérkar főnöke.

Vilmos császár elintézi a Keleti kérdést.

Budapest, október 16. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Politikai körökben a császár konstantinápolyi látogatását robuszensen mélik. Remélik, hogy a Keleti kérdés véglegesen elintéződik s a béke is jó hatással látogatásnak.

Az orosz hadsereg antant ellenőrzés alatt áll.

Budapest, október 16. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Oroszország engedett az antant követeléseinek s hadseregét újból átszervezi. Az orosz hadsereg most az antant ellenőrzése alatt áll.

Kornilov öngyilkos akart lenni.

Budapest, október 16. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: A munkás-katonatanács lapja, az Ivesztia jelenti, hogy Kornilov öngyilkosságot kísérelt meg, amelyet megakadályoztak. A tábornok ablaküveggel felmetszette a tőrét, de beközték.

Ötven modern festményt kap a nagyváradai muzeum.

Varju Elemér dr. kielejtezte az anyagot.

Egy hét óta érdekes, illusztris vendég dolgozik a Bihar megyei és Nagyváradai Múzeum kis palotájában. Varju Elemér dr. az Magyar Nemzeti Múzeum osztályigazgatója, diplomaiban, éremtarbar, bibliográfiában elsőrangú szakember, akit hivatalának ereje ellenállhatatlan vonással szelítette ki pályájától a régi okiratok, szép piros pecsétek, földből kiásott régi pénzek, ősléletek, agyagedények muzeális tömegébe, hogy onnan kiolvassa a magyar ember történetét, a legutolsó islérsé, haladásra, kulturára a jövő nemzedéket. Ezt a szellemet itt azóta fel a premontriak sárga akácok udvarán és ez vitte őt, a kőbörtől földbirtokost az egyetemre, onnan Kassára, ahol a városi múzeumot hét évig igazgatta abban az óriási palotában, amelyben gazdag képtár, régiség-tár és egy 60.000 kötetből álló könyvtár terjeszté a kulturát. A tudomány boldoggá tette, de Kébből bizony nem jövedelmezett a távollévő tudósnak, legfeljebb annyit, hogy egyik (vben egy kerítést, a másikban egy háztetőt megcsináltathatott. El is adta a birtokot, megszünt az ő biharisága.)

De Nagyváradhoz finom, erős aszák kötötték, hiszen ő volt Bölöni Sándor, Baróthy Pál, Szűcs Dezsa után a régészeti múzeum őre, ő volt az a szorgalmas diák még Bölöni Sándor korában, aki a régi okiratokat kibetűzte — hogy, hogy nem, könyven ment neki, — pecséteket rendezte, jelelt, a külön osztályozva rendezte. Neki mulatság volt az, a mi másnak megfejtéhetetlen rejtély, a latin szavak főszójesszedő hullámvonás, az — eorum. — orum és — earum, vagy — ndo jelzésre a amit kiolvast az okiratból, a a diák okrak, intelligens fiúknak, könnyedén elmondta. Rég elmult öröme és bánatok támadtak fel az okiratokból, hírek és dicsőítések rajzottak ki belőlük Varju Elemér (olrácsalásával) a ugyanígy olvasták a régi arany és ezüst pénzekből a királyok történetét, sorsát, a az országot győző háborúk vállalkozásait, míg a többiek gondtalannul éltek napi életüket.

Varju Elemér dr. nem most jelent meg először Nagyváradon.

Már dolgozott itt egy hónapig az a kiváló tudós, akit háborús fáradalmak kárjára és lábára beteggé tettek. Rájöttek, hogy át kell rendenni a múzeumot, úgy ahogy van nem maradhat, mert a gyűjtés kritika nélkül folyt. Ennek jele az, hogy az anyagnak nagy részét ki kell selejtesni, az holt anyag, de ami maradt, az is bővegsen elegendő arra, hogy megtöltesse a mu-

zeum helyiségeit. A megmaradt anyag így szép.

A múzeumegylet felkérte ugyanis a Múzeumok főfelügyelőségét, hogy küldje ki Varju Elemér dr. a rendezésre, aki megállapította az egyedülálló, s vállalta a megbízatást.

A I. sz. püspökség a tulajdonosa a múzeumi anyag legnagyobb részének, az *Ipolyi gyűjteménynek*, csak lehetőleg van a múzeumban, ahova annak idején, sajnos, későn került, addig a pompás peraszönyegeket kitétek a folyók. A végrendelet végrehajtásának ellenőrzője a lat. sz. háptalan, tehát a püspökség és a múzeum egyet kösött áll a kérdésben. A rendezést mindkettő helyesnek találta és gróf Széchényi Miklós megyei püspök megszajnálta, hogy a rendezés az ő költségén történjék.

Varju Elemér dr. Karácsonyi János dr. c. püspök kérte fel, hogy nézze át az anyagot.

Varju Elemér meg is jelent a titléte alatt gróf Széchényi Miklós püspök vendége volt. A múzeum képtárának rendezése céljából magával hozta Gerevich Tibor dr. egyetemi tanárt, múzeumi őrt Varju Elemér dr. osztályán, aki kiváló ismerője az olasz festészetnek, ami fontos, mert az Ipolyi gyűjtemény legnagyobb része középkori olasz mesterek munkája, tehát a lehető legjobban választotta ki a képssakértőt. A többi anyagot maga Varju Elemér dr. válogatta ki. A múzeumot új beosztással rendezik be a püspök költségére a egészen megváltozik majd a múzeum külső képe.

A képtár kiegészítése céljából a kultuszminiszter a Szépművészeti Múzeum képei közül ötvenet adott a nagyváradai régészeti és történelmi múzeumnak. Lesz köze:

Egy Munkácsy vázlat az *Ecos Homo* hoz;

Bihari Sándornak, akit nagyváradai vonatkozások tessnek ránk névsze érdekessé, több képe;

Egy Szinyei-Merse kép;

Roakovits Ignác egy pár nagy vászna; s ezzel a modern rész ugy kiegészül az újabbkori magyar művészek festményeivel, hogy az tökéletesen bemutatja a moderneket.

Am anyag nagy, olyannyira, hogy így is alig fér el a múzeum kis helyiségeiben. A kielejtezték részt szállították, a megmaradt becses és értékes anyag baraktározva várja a tavaszt és a kirakítását, mert az épületben csak egy szök szobát lehet fűteni, a

többiben nincs fűtés, a falak vékonyak s hiába, a mester közevényes. A harctérről hozta.

Tavasszal aztán nagy rendezésre nyitnak meg a múzeum ajtaját, Varju Elemér dr. Némethy Gyula dr. múzeumi őrral megkezdé a rendezést, amely vagy két hónapig tart. Megmarad az őskori gyűjtemény jórésze is. S mikor meggyi ik a püspök állománykésségéből ujjászervezett, értéktelen lin-lomjaitól megszabadított becses múzeum, akkor bátran odamehet a közönség s tanulhat jóízűt, szerezheth tudást, láthat hasznos érdekességet, néshet szép, jó és művészi képeket. Az bizonyos, hogy a múzeum épülete ma is szép, s nagy gondot fog okozni a képek elhelyezése, amelyet muzeális kiállításra nem lehet tárgyaszerűen a falakra ráaggatni vagy pláne a plafonra, ahol csak színelőket láthat belőlük a néző. A képeket hely, világítás, távlat kell a azt hogyan oldja meg Varju Elemér dr. igazgató, annak minden műértő és műbarát bizalommal néseleje.

As bizonyos, hogy Bihar megyének, sőt a közeli országrészeknek vonzó látinivalója lesz az újjazdított múzeum.

Nincs rendes költségvetés.

A köztisztviselők háborús segélye.

A képviselőház ülése.

Budapesti tudósítók teleforálja: A képviselőház ülését Szász Károly elnök háromnegyed 4 órakor nyitotta meg. Bejelentette Juszt Gyula halálát. Indítványára jegyzőkönyvileg emlékeznek meg a nagy halotról a családjában részvétiratot küldenek. Ugyancsak elmentálta az elnök Isokulz Győzőt is.

Wekerle miniszterelnök szintén bejelentette az indemnitásról, a horvát provizóriumról szóló törvényjavaslatot, továbbá a köztisztviselők háborús segélyéről szóló javaslatot a kérte, utasítva a Ház a bizottságot sürgős jelentésselre, hogy a pénteki ülésen már tárgyalhassák a három javaslatot. Nincs módjában, folytatta, rendes költségvetést bejelenteni, ideiglenes az a javaslat, a pénzügyi kibontakozást a kormány keresi.

Sarényi Béla gróf terjesztett be még javaslatokat, mire elhatározták, hogy pénteken megkezdik az indemnitás tárgyalását, szombaton, kedden és szerdán folytatják, csütörtökön pedig áttérnek a köztisztviselők háborús segélyéről szóló javaslat tárgyalására.

Ülés pénteken délután 4 órakor lesz.

* Az Egyesült Bank és Takarékpénztár r. t. értesíti t. ügyfeleit, hogy a VI ik 6% es hsdikleson végleges cimloleit az az nekidején kiadott pénztári elismervények ellenében a pénztári órák alatt kiszolgáltatja.

**Lorber Bernáth modern gépekkel berendezett
ékszer és aranyáru készítő műterme
f. évi augusztus 1-én Nagy Sándor-u. 2. sz. a. megnyilt.**

Kikkel érintkezett gróf Károlyi Mihály?

Budapesti tudósítónk jelenti: Károlyi Mihály grófot nemrégiben a bécsi Neue Freie Presse ezzel támadta, hogy Károlyi Párisban kétes existenciákkal tárgyalt és érintkezett.

Most jelentkezett a cikk szerzője: Széchenyi Antal gróf, volt párisi nagykövet, magyarországi udvari nagykövet személyében. Károlyi Mihály gróf erre a Neue Freie Presse reggeli számában nyílt kérdést intéz Széchenyi grófnak, mióta kétes existenciákkal érintkezett Párisban?

Erre a ma esti 8 Órai Újság öt kérdést intéz Károlyi Mihály grófnak:

1. Igaz-e az, hogy gróf Károlyi Mihály Párisban érintkezett Lipscher Lipóttal, palotájában fogadta a vele az utóca mutatkozott?

2. Igaz-e az, hogy Lipscher Lipót közvetítésével Caillaux ügyvédjével, Laborival érintkezett keresett azon célból, hogy a Caillauxnál elkövetett gyilkossági bűncselekményben Lovassy Márton és Abrahám Dávid dr. magyar képviselőket vizsgálassa a párisi törvényszék?

3. Igaz-e az, hogy az ügyben Lipscher Lipót Károlyi gróf megbízásából, aki fogadta Lipscher Lipótot, Lovassy Márton és Abrahám Dávidt, később Caillaux-t és Laborit?

4. Azonos-e az a Lipscher Lipót az a Lipscher Lipóttal, aki annyit szerepelt egy sajtóbotrányban a Tisza-féle ügyben a kiki Károlyi kétes existenciáinak neveztek?

5. Igaz-e az, hogy Károlyi Budapestben érintkezett Török János alias Toth János nevű g. kath. lelkészszel, akit a nagyváradi katonai rendőrség szélhámosságok miatt tartóztatott?

A nagybankok tisztviselői.

Két héttel ezelőtti körölte a Panavilág, hogy a budapesti nagybankok tisztviselői újabb nagyszabású fizetési mozgalmat indítanak aorszok javítására és megélhetésük biztosítása érdekében. A komoly és erőteljes mozgalom egyik vezetője kijelentette előttünk, hogy a javítás, amit kérnek igen jelentős, mert végre a tisztviselők fizetését arányosítani kell a salummal, amitől a mai fizetések és pótlékok nagyon elárvolódtak. Azt is közölték már velünk, hogy a tisztviselők nem fognak meghátrálni amiért küzdelembe indultak.

Most ez a küzdelem megindult. A Magyar Általános Hitelbank, a Magyar bank és kereskedelmi részvénytársaság a magyar lezárt és pénzváltóbank, az országos központi hitelszövetkezet és a pesti magyar kereskedelmi bank tisztviselőinek bizalmi férfiai már ki is bocsátották felhívásukat, amelyben a háborús pótlékoknak 1917. okt. 1-től a következőképpen való folyósítását követelték:

I. Szolgálatot teljesítő tisztviselők: 1. végleges tisztviselők és segédtisztviselők (Magyar bankban a havidíjazók is) 5000 korona törzsfizetésig nők 120 ezrelék, nőtlének 100 ezrelék, minimum nőknél 3600 korona, nőtléneknél és nőknél 2400

korona, 5000 korona törzsfizetésen felül a pótlék minimuma az 5000 korona törzsfizetésnek megfelelő tétel szerelmeként 1000 korona. 2. Ideiglenes tisztviselők (capidíjazók) nők: 1914-ban és 1915-ben beléptettek 3600 korona, 1916. január 1-e után beléptettek 2400 korona, gyermekeknek 600 korona, nőtlének: 1914-ban beléptettek 2400, 1915. január 1-e után beléptettek 1800 korona, 1916. január 1-e után beléptettek 1500 korona, 1917. január 1-e után beléptettek 1200 korona.

II. Hadbavonult végleges tisztviselők: 1. legénységi állománybeliek ugyanannyit kapnak mint a szolgálatot teljesítők. (I. II.)

III. Nyugdíjazók: a szolgálatot teljesítő tisztviselők pótlékával arányos összegben részesítendők, reméljük, hogy a pártintézetek a követeléseket teljesíteni fogják, amint eddig sem sárkítottak el a tisztviselők jövedelmének emelésétől. Sőt sincs róla, hogy a pótlékok újabb jelentős megerősítését jelentik a költségszámlának, de ma, mikor az intézetek jövedelme is egyre nő, nem lehet azszal érvelni, hogy „az intézet nem bírja ki”.

Szeretnők látni, mint nem bírják ki ma nagy intézetek, amelyek éppen most kérekednek azszal, hogy mily jelentős rejtett tartalékokkal rendelkeznek, hogy azokat ismét sikertől lényegesen növeljék. A PTOE, amely a mozgalmat vezet, bizik a bankok jóindulatában s úgy véli, hogy ezáltal sem kerül élesebb eszközök alkalmazására a sor.

A kereskedők árulják-e a cukrot?

Rendkívüli városi közgyűlés dönti el.

Nagyváradi város élclmésési ügyosztályának felügyelő-bizottsága tudvalevőleg egy erőteljesen akként döntött a cukor elosztás kérdésében, hogy a kereskedők részéről felhangzó panaszoknak engedve, próbaképpen 4 hónapra a kereskedőkre és kiskereskedőkre bizza a cukor kiszolgáltatását.

Azóta a kiskereskedők gyűlést tartottak, amelyen, hír szerint ebben állapodtak meg, hogy egyelőre nem nagyon kapnak a cukor árusításán, mert az nem hozza meg az a jövedelmet, amely a fáradsággal arányban állna, sőt olyan hangok is hallatszottak, hogy a város csak azért akarja most a kereskedőkre bizza a cukor elárulását, mert a finomított cukor már elfogyott s csak a közönség által nem kedvelt nyers cukor kerül eladásra.

Visszont a közönség egy része bizalmatlansággal van a kereskedők iránt s attól fél, hogy nem igazságosan osztják majd el a cukrot.

A város tanácsa pedig fázik a kérdés megoldásától s módot keresett arra nézve, hogy a törvényhatóság döntse.

A tegnap esti ülésen rámutattak, hogy a törvényhatóság közgyűlése is kifejezésre jutott az a vélemény, miszerint a kereskedőknél eltűnnék az árak s nem jut kellő mennyiségben az illetékes közönséghez.

A tanács ezért nem tartja magát il-

lelkesnek a kérdés eldöntésére, hanem a még október hó folyamán tartandó rendkívüli közgyűlés elé terjeszti a dolgot, hogy határozzon.

Igy a város törvényhatósági bizottsága dönti el, hogy kiadja-e a cukor elosztását a kereskedők nem és kiskereskedőknek.

Az bizonyos, hogy a kereskedők egy része nem nagyon sokat törődik azszal, hogy rájuk bizza-e a város a cukor kiadását, vagy sem, mert a cukor árulása bekeldőben sem hozta meg azt a jövedelmet, ami megfelel a vele járó munkának.

Egy rendőr öngyilkossága.

A rendőrség azutózn helyiségében tegnap délután egy revolverdörrenés okozott nagy riadalmat. Az egyik rendőrszobában hangzott el a lövés, ahol egy rendőrvezető fordította maga ellen szolgálati fegyverét: fejbe lökte magát a avonnal meghalt.

S. Kiss Gergelynek hívják az öngyilkos rendőrt, régi tagja a nagyváradi rendőrségnek, hatalmas, megteremtett alak, élénk piros posztag arcú, életős ember volt, egyidős a vasúti állomásnál teljesített szolgálatot, legutóbb pedig benn a központnál s ennek keretében a piacon és a színháznál.

Kiss Gergely tegnap délig a piacon volt szolgálatban, ebéd után beament a szobájába, ahol lepihent. Társai kissé ittasnak találták. Később felkelt és levélíráshoz fogott. A szobában levő Sipos József és Hajdu Mihály rendőrök nem tulajdonítottak nagy fontosságot a levélírásnak. Kiss rendőr levélét befejezve mosdóhoz fogott. Ugyanis rendeletet kapott, hogy délután 6 órától 8 óráig kaputyűgyeletet kell teljesíteni. Az sem kellett semmi granat, hogy délután 5 órakor, miután megmosdott, ismét lefeküdt az ágyára. Alig telt bele néhány pillanat, a Kiss Gergely ágya felől éles dörrenés riasztotta meg a legénységi szobában tartózkodó Sipos és Hajdu rendőröket, akik oda szaladtak az ágyhoz, ahol erősen vérző fejjel találták Kiss rendőrt.

Azonnal értesítették a tisztiorvosokat, azonban Richter dr. majd a későbbben odaérkező Nemes dr. tisztiorvosok csak a beállott halált konstatálhatták.

Kiss Gergely szolgálati revolverét jobb balántékához szorítva sötétítte el. A golyó keresztül ment egyén, aztán megakadt a baloldali koponyacsontnál.

Az ágy mellett éjjeli szekrényen megtalálták a Kis Gergelynek délután írt levelét. A levél Garó Ármán főkapitányhoz volt címezve, amelyben bossánatot kér tettért.

Az öngyilkos rendőrnek, aki 46 éves, 6 gyermeke van, a hetedik, Sára nevű 2 éves kislánya ellig 2 hónapja halt meg véletlen szerencsétlenség folytán, egy őrizetlen pillanattal leforászkodott. Kiss rendőrnek boldogtalan volt a családi élete, halógválva élt feleségétől, csak nagyon ritkán érintkezett vele.

Öngyilkosságát is családi körülményeknek tudják be társai. Az ügyészség elrendelte az öngyilkos rendőr holttestének felboncolását.

Alkalmatlanok egyenruhában.

Szurmay Sándor honvéd ltni miniszter most küldte meg körrendeletét Biharmegye alispáni hivatalának, melyben az alkalmatlanok fegyveres szolgálataira való behívásáról intézkedik.

A rendelet szerint a behívás parancs után történik. A behívottakat orvosi vizsgálatnak vetik alá, ezután osztályozzák őket, hogy milyen szolgálatra alkalmasak leginkább. Rendszerint katonai egyenruhát viselnek és az önkéntes korpusszolgálatot is megkaphatják. Minden havonul 8 napi katonai kiképzésben részesül. Ekkor is tessék, de nem olyan, amilyent a fegyveres szolgálatra alkalmasak, a fegyvernők jazonban szigorúan katonai lesz. Kiképzésük csupán iskolásabból, hogy milyen magatartást kell bizonyos helyzetekben tanúsítani.

A behívás alól megkölt esetekben fölmentést csupán a honvédségi miniszter adhat. Hogy kiket hívnak be, az a közigazgatási hatóságoktól függ, de ezek 10 százalékkal többet kötelesek felajánlani, mint amennyit a miniszter kérni fog. A behívások tekintetében az az egy bizonyos, hogy első sorban az ártárgyok kerülnek sorra.

A Munkaközvetítő Hivatal felállítása.

10000 koronát szavazott meg a tanács a berendezésre.

A nagyváradai Munkaközvetítő Hivatal felállítására az előmunkálások gyorsan haladnak előre s így hihetőleg máj, az évben megnyitják és a fontos intézmény. Azért hivatalosan még az intézmény felállítása, hogy a lezárásnál már mind teljesen kész dolog álljon a harctérről visszatérő munkások rendelkezésére, s hogy akik évekig töltötték a lövészhelyeken, hazatérve, azonnali munkát és ennek révén kényelmet kapjanak.

Az új intézmény szervezési munkálatait Lukács Odón főjegyző vezeti, aki ismert alkalmatlansággal büszkélkedik, hogy teljesen megvalósuljon a reá háruló feladatoknak.

A választmány tagjaira vonatkozólag a törvény és rendelet intézkedések a most, a háborúra tekintettel nem választás, hanem kivétel útján alakították meg a választmányt, felvételben a munkaadók és felterjesztésben a munkások közül.

Tehát legfontosabb az egész intézményt vezető főnöki állás, mert ez irányítja a munkaközvetítő ügyeit s az ő működéséről függ annak hasznos vagy káros működése. Egyoldalú irányítással szolgálatot tehet az új intézmény a munkásoknak és kéri a munkaadóknak és visszat. Különösen fontos, hogy a munkaközvetítő hivatal ne legyen esetleg megaláztatva az esetleges ártárgyokhoz, hanem pártatlanságával szolgálja mindkét fél a vállalt a magyar ipar és kereskedelem érdekeit. Erre nézve pedig sok függ attól az egyénről, aki az egész szervezetnek az élén fog állani.

A városi tanács tegnapi ülésén Lukács Odón főjegyző előterjesztést tett a felállítandó Munkaközvetítő Hivatal felállítására

vonatkozó előmunkálásokról s javaslatot tett, hogy a város gondoskodjék a hivatal berendezéséről.

A városi tanács a hivatal berendezésére és a szervezési költségekre 10000 koronát szavazott meg.

Bírósági jegyzők a tulterhelés ellen.

Segítséget kérnek a minisztertől.

Az over-working, a munkával való tulterhelés legjobban sújtotta a bírósági jegyzőket, akik sorukat, helyzetüket, munkájával való elhalmozottóságukat tették szóvá a tegnapi értekezleten.

Amellett, hogy sok bírósági jegyzőt behívtak, a dolog előrelépésének elcsúszott. A bírósági jegyző 11 óráig van ülésben egy hónapban, ami ötszáz körül 5-6 ügyet jelent a leg 55-66 ügyben kell külön jegyzőkönyvet felvenni. Meg kell tehát fessíteni minden figyelmet, hogy csak a lényegeset vegye be a jegyzőkönyvbe, ami meglehetősen kimerül. De nemcsak nappal dolgozik, hanem éjjel is, 11-12 óráig, s mégis jut hat óra kúriába. Van jegyző, aki egyik nap a törvényeseken ülésen, a másikon másfel van kirendelve.

A bírósági jegyzők helyzete tarthatatlant mert rájuk nehezedik az egész ügymenet, későbbi része. Az, hogy női jegyzőket rendeljenek ki, nem segít rajtuk, mert ilyeneket csak igazságügyminiszteri engedéllyel lehet kirendelni, másrészt női jegyzőnek egyelőre csak diktálni lehet, mert jogi kapacitása s így jogi gondolkodása vékony s az ügyeket nem érti. A fölhalmozódott munka ledolgozásában hasznát nem lehet venni.

Ezért a nagyváradai bírósági jegyzők jogos panaszukat memorandumba foglalva fordultak az igazságügyminiszterhez, László Lajos dr. táblaszékvezető s Balás Elemér dr. törvényszéki elnökhöz, amelyben kérik, hogy megfelelő munkaadó beállításával s a hadbavonultak szabadságajánlással elviselhetetlen helyzetükön, tulterheltségükön segítsenek, ami bizonynyal meg is történik.

Véletlanségből agyonlőtte az anyját.

„Három fiam a harctéren esett el.“

Mély szomorúság öle meg tegnap az esküdtársak h. tályos nagytermét. A görög soratársaiak halálos levéljéből kapott ismételt a hallgató, mikor Kakócz Mihály szentjános gorda esetét ismertetve Gyenge Béla tanácsos (bírák: Jacsó Gyula, Tási Endre dr. jegyző: ifjabb Számberczky Rezső dr. ügyész: gróf Bolza Alfréd dr.)

Szentjánoson mesélt volt Kakócz Mihály, a nagyapa. Egy reggel kiment a mesére töltött fegyverrel, ahogy állik s hazamenve a puskát a kamara ajtaja mögé tette, ahogyan szokás.

Ugyanakkor látogatónak érkezett hozzá fiának felesége s kis unokája, a 12 éves Kakócz Imre. A nagyapa elment, az anyja a konyhába ment, hogyan fős az anyósa.

fiuosta beszélget a kamarába, onnan ki hozta a megtöltött fegyvert, s így enyelt gott:

— Itt van az én kis puskám.

— Nam a ti kezébe való az, korholta az édesanyja.

— Nicca az megtöltve, válaszolt a kis fia, s felemelte a fegyvert. Es előrelépett s a konyhába vértessé bukott föl az édesanya. Jött a doktor, de nem segíthetett, a golyó föl övön találta s meghalt.

— Így történt? kérde Gyenge Béla tanácsosnő.

— Igen, válaszolt az öreg Kakócz megrendülve, nem vagyok hibás. Nagyon utólsó s szor. *Három fiam esett el a harctéren* (sokog) és most az unokám lövi agyon az anyját. A fegyver mindig ott áll a kamara ajtaja mögött.

Kakócz Mihályé: Így történt, nem tehetünk róla. (Sir.)

A bíróság a kis fiút nem hallgatja ki.

Szeghalmy Sándor dr. formás beszédben vállalt, hogy gondatlanság nem terheli a nagyapát.

A bíróságban csupa „jó bíró“ áll s felmentette a sokogó nagyapát, akinél gondatlanságot nem talált. Az ügyess fellebbezett.

Petroleum és cukor kapható.

Az élelmiszerügyi ügyosztály hirdetményei.

Tudatom a város közönségével, hogy mindazok, akik a forgalomban lévő petroleumjegy cseréjére szolgálatra a petroleumot meg igénybe nem vették, az a eszközök feladásában a jegyek ellenében megvásárolhatják.

Tájékoztatásul ismételt közlöm, hogy akik villamosáram jelű jegyekkel rendelkeznek, csak egy fél liter petroleumot vásárolhatnak, azaz pedig csak petroleum világítást használhatnak egy liter petroleumot igényelhetnek.

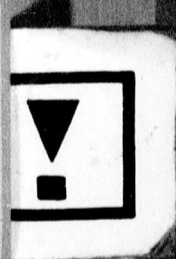
Tudatom a város közönségével, hogy esztendő október hó 18-tól kezdődőleg az összes hatósági hat és élelmiszerüzletekben cukor vásárolható. A jelenlegi catorkassletből minden egyes családnak után egy kg. cukrot fogunk kiszolgáltatni. A családot megillető catorkassletből 5 családnak után egy kg. fiomított és 5 családnak után egy kg. minden egyes családnak után 20 deka fiomított cukrot, s a többi nyara alakban fogjak kárni, és pedig csak az eszedékes cukorjegy hat szolgálatok felmutatása után.

Mintán a város rendelkezésére álló catorkasslet az igényelőknek az előbbi mérék szerinti kiszállításához elégséges, emellegve a vásárló közönség önmagát óvja meg minden kellemetlenségtől, ha a támogatást tartózkodik.

Tekintettel arra, hogy a jövőben is csak nyerscukor és az is előreláthatólag kisebb mértékben lesz rendelkezésünkre bocsátva, felhívom a város közönséget, hogy a most kiosztásra kerülő nyerscukrot vegye igénybe és takarékosan használja föl.

Tudatom a város közönségével, hogy 1917 október hó 17-től kezdődőleg az összes burgonyasérűítő helyeken a mekói vöröshagyma áruallását is elrendeltük.

A mekói hagyma árát kilogrammonként 1 korona 26 fillérben állapítottam meg, egy családnak 10 kilogrammnál többet nem igényelhet. A hagyma vásárlására való jo-

gysultság a líszakönyv felz utafésával igaro landó.

Nagyvárad, 1917 október 16.

Lukács Ödön s. k.,
polgármesterhelyettes.

A választójogi törvény.

Hir Vázzsonyi lemondásáról.

A választójogi törvény 50 számosságú példánya kikerült a nyomdából.

Főbb pontjai: Választójogot kap:

1. Minden 24 évet betöltött írt olvasni tudó polgár.)

2. A Károly keresztetek, tekintet nélkül korokra. (Az előbbi kategória választható is.

3. Választójogot kapnak a legalább 20 korona adót fizető szulfabóták.

4. A diplomások, avagy 4 polgárit végzett nők (számuk mintegy 200.000).

A szavazás titkos a törvényhatósági városokban, az önálló választókerületet alkotó rendezett tanácsú városokban és nagyközségekben, ipari központokban. A választási jelvények használata tilos. A választók száma 3 millió 800.000 lesz. A megválasztás arányszáma 64,3 százalékos.

Illetékes helyről közlik, hogy Vázzsonyi Vilmos és Grecsák Károly igazságügyminiszter konfliktusának nem az igazságügyi tárca az oka, hanem az, hogy a Birói és Ügyészi Egyesület legutóbbi közgyűlésén Vázzsonyit oly kinevezések miatt támadták, amiket nem ő szorgosított és Grecsák nem tiltakozott a támadások ellen, ami által megsértette a szolidaritást. Vázzsonyi környezetében azt állítják, hogy mihelyt a választójogi javaslat elkészült, Vázzsonyi Vilmos lemond és kiválik a kabinetből.

..HIREK

* **Kühmann Bécsben** Bécsi tudósítónk jelenti: Kühmann német államtitkár, mihelyt Vilmos császár visszaérkezett Konstantinápolyból, újból Bécsbe jön a titkársági osztrák politikusokkal.

* **A Kath. Kör vetítő estélye.** Dr. Némethy Gyula tb. kanonok, theologiai tanár tartott tegnap rendkívül érdekes előadást a Kath. Kör vetítő estélyén Madách örök eszépségű művéről Az ember tragédiájáról. Az előadás keretében Zichy Mihálynak, a műhöz készült illusztrációit mutatta be vetített képekben. Nagy művészi érzékkel fejtegette a tudós előadó a mű költői szépségét, méltatva annak világirodalmi jelentőségét. Az előadást hatalmas közönség hallgatta meg, mely egészen megtöltötte a Kör nagytermét a az előadás végén megkapta az előadót.

* **Felemelik a hadisegélyt.** Budapestről jelenti tudósítónk: A képviselőház ülése után Wekerle elnöklésével minisztertanács volt, amelyen a kabinet valamennyi tagja megjelent. A folyó ügyeken kívül beható megbeszélést folytattak a hadbavonulók családtagjai részére adandó felemelt segély ügyében.

* **Készül a kath. autonómia.** Budapesti tudósítónk jelenti: A néppárt egy régebbi határozatához képest Molnár János elnök dr és két képviselő társa megjelentek Apponyi Albert kultuszminiszternél s megtudakolták, hogy az autonómia előkészítő munkálatsai minő stádiumban vannak. A képviselők minden kérdésükre teljesen kielégítő választ kaptak a minisztertől.

* **A biharmegyei és nagyváradi négyzet** választmányi tagjait értesítik, hogy egyetértéssel választmányi ülését közzéjött akadályok miatt f. hó 17. napjáról másnapra költött halasztotunk, a est f. hó 18-án délután 5 órakor a Lujza Otthonban fogjuk megtartani. Ozv. Des Echerolles Kruspér Sándorné elnökő.

* **Korda Andor a csékei képviselőjelölt.** Mangra Vazul metropolitává történet kinevezése folytán lemondott a nagyváradi választókerület képviselői mandátumáról. A kerületnek a függetlenségi párt-hoz tartozó választói erről tudomást szerezvén, több községből értekezletre gyűltek össze a hó 14-én Megyestékén és egyhangú lakossáddal Korda Andort jelölték a képviselőjelöltjükké. Korda Andor, ki a kerületet függetlenségi programmal egy cikluson keresztül már képviselte, a nála tisztelgő küldöttség előtt kijelentette, hogy a jelölést elfogadja Apponyi-párti programmal. Az értekezletre meghívott nagyváradi függetlenségi pártot dr. Stokker József elnök képviselte.

* **A Urileányok Mária-Kongregációja** ma délután 5 órakor gyűlést tart a Szent László menedékházban.

* **Ismét sertéseket vásárol a város.** A szar hiány már bekövetkezett, nem csak Nagyváradon, hanem az egész országban. Két nap óta már ismét árusítják Nagyváradon a városi üzemekben a zselit, amelyet más helyről szereztek be, de ez csakhamar ismét elfogy. Legközelebb megérkezik majd a Nagyváradra nagyobb mennyiséggel az Országos Közelmezői Hivatal, tehát bármennyire sürűnk is, azt kell fogyasztani. Lukács Ödön főjegyző különben mindent elkövet, hogy megfelelő zselit biztosítsa a város községének. Erre törekszik, hogy sertéseket szerezzen ba minél nagyobb számmal. A városi tanács tegnap felhatalmazást adott a főjegyzőnek 600 — 650 darab sertés beszerzésére. Ha ez sikerül, mintegy 1000 darab sertés lesz a városnak, hűvelőre. Az a főjegyző terve, hogy amily mennyiségben apad a levégés folytán a város sertés állománya, ennek megfelelőleg vásárol újabb és újabb sertéseket, hogy a város községét szaral elláthassák. Ha ez sikerül, a szar ellátás dolgában is egyedül fog állani az országban.

* **A Szilgöti Társaság** népkönyvtári bizottsága folyó évi október 11-én délelőlt 11 órakor a Városi Könyvtár „Szilgöti” szobájában rendez gyűlést tart.

* **A Szacsavay asztaltársaság értekezleti estélye.** A Szacsavay asztaltársaság ma (szerda) este 8 órakor, a Rimánóczy vendéglőben levő külön helyiségében Szacsavay Imre vezetésű halálának 68 ik év fordulóján, október 24-én való megünneplése tárgyában értekezletet tart, melyre az asztaltársaság tagjait hazalisa tisztelettel meghívja a Szacsavay asztaltársaság elnöké.

* **Rimánóczy Béla eladta a Miramare-t.** Klüfőben ment a háboru előtt Rimánóczy Béla erkevencai szállodája, a Miramare, amelyet tömegesen keresnek fel a nagyváradlakon kívül a pestiek is. A háboru azonban minden további prosperálást lehetetlenné tett, hiszen hadművelési területté vált Erkevenca. Salvesen eladta volna a nagy előzetek árán felépített a nagy remények között üzembe helyezett szállót, de hát ki vásárolt akkor szállót a tengerparton? Még 300.000 koronáért se került volna rá vevő. Ha egyáltalán eső lehetett volna az eladásról. Azóta azonban a viszonyok változtak, a föld, ház és birtokvásárlási kedv nagy lendületet vett, a háboru végétől kezdve mindenki, így nem esodálatoz, hogy a Horvát Országos Bank 630.000 koronát ajánlott a pompás Miramareért, amelyet Rimánóczy Béla elfogadott. A vételárat későbbében fizeti a bank.

* **Fekete Sándor temetése.** Tegnap temették el nagy részvétellel Fekete Sándort, a villamos baleset áldozatát, a püspöksegi uradalom régi hűbérese hivatalnoka. A temetési szertartást Imre S. Zoltán tb. kanonok, plébános vezette. A Biharmegyei kórházban halottasháza előtti tér egészen megtelt gyászoló közönséggel. A végültemetési megadására megjelent a nagyváradi és az. püspöksegi uradalom tisztikara élén lovag Sparker Ferenc kormányzóval. Ott voltak még a gyűlekezethen Géry Lajos, Gálbert László, Balogh Kálmán, dr. Klüfő Aladár, dr. Papp Károly, Keszic István, Somogyi Géza, Martos Gyula, Fischer Frigyes, Baidn Ferenc, Karakas Károly és nagy közönség. A temetési szertartás után a közönséggel borított koporsót fellették a négyes fogatú üveges díszkocsira a sz. oltár temetőbe indult a gyászmenet, ahol az elbonytat vége nyugalomra helyezték. — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia elnök nagyváradi temetkezési intézete a töle megválasztott postossággal rendezte.

* **Az idegenek kiutasítása folyamatosan van.** Tegnap is 16 idegent utasított ki a rendőrség az ország területéről. Mondanunk sem szükséges, hogy majdnem egytől egyig galiciaiak és bukovinaiak a kiutasítottak.

* **Adományok a biharmegyei hadiárva-knak.** A biharmegyei hadiárva-k és özvegyek javára a következő adományok folytattak be biharmegyei hadifoglyokat tartó földbirtokosoktól: Berger Armin 300, Bölönyi József 200, Salávy József 50, Istvánffy Sándor 100, Ornaty Gyula 50, Telegy József 50 korona.

* **Evezett a Katholikus Kör** tegnapi vetítőelőadásán egy fekete plüss doll válgallér. A megtaláló neve: kedjék bizalomgáltatni Szilgöyi Géza Rákóczi-utí ékezet tizletében.

* **A gyermekek a hadiárva-kért.** A helybeli róm. kath. tanítóképző gyakorló iskolájának a zövendékei nemzeti küldetmünt: ben elesett hősök beteg árvái részére gyűjtést rendeztek. Begyűlt 136 korona 24 fillér, mely összegget a Zsófia Országos Gyermekek-otórium Egyesületnek küldték. Gyűjtők: Gorondi Zoltán — 34, Petrusz Pal 690, Némethy László 268, Mező S. 4 — 02, Lalezzák I. 16 04, Karkusa L. 8 16, Bittenbinder János 440, Takács Zoltán 190, Jakab Zoltán 140, Óváry Gyula 472, Bittenbinder József 314, Reuch Sándor — 46, Resch Erő — 46, Jakab János 140, Vánosy Margit 530, Heisler Ferenc 310, Bosóky György 10, Gyöngyössy István 1620, Lehmann Péter 450, Baráthy Gyula 1480, Takács Tibor 150, Salmay László 612, Tossári Bozei 150, Saovák István — 40, Reidner Lóránd 16 korona.

* A „Nagyváradai Cimta” díszes vászonkötésben meg mindig keresletnek örvendő Kereskedők, pénzügyészek és hivatalok különbözőan pedig társulatokhoz vehetik hasznát, mert városi szabályrendeleteket is tartalmaz. Lezállított ára 2 korona. Megrendelhető Kemény Ignác rendezőkapitányánál. Telefon szám 230.

* **Gépmunkást azonnali be-lépésre keres a Tiszántúl, Szilágyi Dezső-utca 5.**

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Füg-göny, kézimunka, kelengye ne-műek tisztítása. Fekete festés első-rendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógymű-gyárában
Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

Bognár-kerekgyártó felvételik az esztári gazdaságba. Ajánlatok Inese Lipót Nagyvárad címre küldendők.

* **Bükk makkot minden mennyi-ségben vásárolunk.** Moskovi s Mór és fia Rt. Kolozsvári utca 62.

* **Most az ideje a szőrmék festésé-nek,** csipkefüggönyök tisztításának, minta utáni festés, férfi- és női ruhák tisztítása, gyászszertben ruhák elsőrendű kivitelben festetnek Haltenberger Vilmos kelmefestő s vegytisztító gyárában Nagyváradon.

* **Színészpályára** készülők és mű-kedvelőket tenit I. Gazdy Aranka, a Szigli-geti színház tagja. — Énekmester Várady Aladár karnagy. Jelentkezés Uri utca 32., vagy Uri utca 15. I. 6. délután 3 órától 5 ig.

* **Egy harmadik polgári osztályu kis-kegyom mellé** keresek világra okleveles tanítónót Cimem magtudható a kiadóhiva-talban.

SZÍNHÁZ

HETI MUSOR:

Szerda: Tündérlaki lányok.
Csütörtök: Eva. (Uj becsatlással.)
Péntek: Eva.
Szombaton délután: Oh Teréz!
Szombaton este: Kék róka.
Vasárnap délután: Táncosnő.
Vasárnap este: Sztambul rózsája. (Bemutató előadás.)

A Tündérlaki lányok. Ma este Helai János megrapó erejű alakja a Tün-dérlaki lányok körül színe. A szereposztás a rokonszenves repriznak részben fel van újítva, amelyben Polgár Mariska és Tóth Elek ismert kitűnő alakításai kívül, He-vassy Mariska jut kiűnő szerephez. Tündér-lakónét Pápayné játssz, Bihari Ákos a bá-rót, Várady Lajos az ujjegíróját játssz és nagyon jó szerepe van a darabban H. Kö-rösey Juciának is.

Eva. Ríg hallott, de mindig kedves melódiák esendűinek fel csütörtökön este a Szilgigeti színházban. Lenár Évájának mű-bájja melódiái ezek, amelyek oly nép-szerűek voltak, hogy volt idő, amelyben Éva kerüggője ott mozgott minden kávéházi el-gényesnek voról alatt és ott szállódbott minden zongora klavirura-ja fölött... És az a népszerűség most újra eléd, ahogy uj-ból műsorára tásta a színház. Évát és egy-

szorra fellebb a község édesklője az Éva csütörtök és pénteki előadása i aut. A bájos népszerű Lohár-operettet teljessé új szereposztással, hozzá színe a drákoló. Évát Kovács Margit, Oopit Vigh Manó, Oktavot Békffy Lajos és Dogoberi Tompa Béla játsszák.

Kék róka Szombaton este Harsag Ferenc kűnő műjátéka, a Kék rók körül színe. A kökedválté lett sziamti fő női szerepelt Hevassy Mariska és Polgár Ma-rika játsszák, Bihari Ákos, Tóth Elek és Várady Lajos lépnek fel a jelentős férleze-repekben.

Sztambul rózsája Mg a színház díszletfestőitacmak már az utolsó csatlóná-sokkal fejezték be a Sztambul rózsája mind a három felvonásra teljessé új és pizar fényű díszletét, addig a színpadon, a színház cukrászdában addig még az előcsarnokban is foly-nak a tánc, játék és táncpróbák a vasárnap esti szenzációs sikerűnek ígért műsor bemutató-jából. A rendezés érdeme ennél a bemutatónál is Erdélyi Miklós igazgató nevéhez fű-ződik, a csupa öltéssel fell, friss és pompás táncszámokat Alföldy László a színház je-les, fiatal tánc mestere tanítja. A Sztambul rózsája jelenűsőbb szerepelt Bihari Sán-dor, [Sz. Zsuzsanna Anna Vigh Manó, Tompa Béla, Solt Béla és Vámos Gizi játsszák.

URANIA mozgó-színház Szerdán Uj műsor.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

APOLLÓ mozgó-színház Szerdán Szenzációs uj műsor.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

Tudatom a hölgyközönséggel, hogy **KOZMETIKAI INTÉZETEMET** (a Bunyitai ligetből) **Deák Ferenc-u. 7., I. e. alá helyeztem át.** Manikür, hajfestés, kéz- és orröl fagyás eltüntetése. Mindenféle tisztítatlan arc kezelése. Hajsza eltűn-tetése fájdalom és utónyom nélkül villanval. **Arcgőzölés és üdítés** Hirschfeld V. lma, viziténként 5 korona! kozmetikusnő.

Ujvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság
Nagyvárad, Szent László-tér 5. sz.

Elsőnyés kamatozás mellett betéteket fogad el. Jelzálogköcsönöket folyósi váltófdadzet mel-leit. Törlesztés kölcsönöket kiesekzőöl bár-milyen nagy összegekben is.

Ezenkívül mint az „Adriai Biztosító Társula” biharmegye főgőnyösége az összes ágazat-beli biztosításokat kedvező feltételek mellett elintézi.

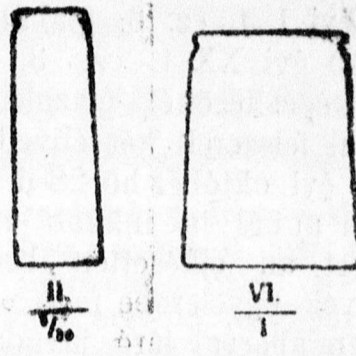
Mint a m kir. Osztályosajáték főalárulója sorsjegyeket ajánl — míg készlete tart — a jövő héban kezdődő új húzásokra és minden-féle sorsjegyet árusít napi áron vagy kedvező bévi részletfizesés mellett.

Ingatlanforgalmi osztálya közvetít ház, birtok, szálló vagy bármilyen más ingatlan vételét vagy eladását Elzűszeriat számtalan ingatlan kedvező feltételi eladására van megbízás, míg vételre keresők 800—1000 holdas vagy ennél nagyobb birtokot és különféle bérházat.

VIGADÓ mozgó-színház Szerdán Szenzációs uj műsor.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

NYILTEK

HETI ÁRJEGYZÉK

Befőttes. Uborkásüveg.
Befőzéshez hólyagpapir.
Porcellán edények
Leszállított olcsó árakban.

Porcellán mozsár, ütővel	6-
Mély és lapos tányér finom porcellán	70-
Csemegés kis	40-
Tésztástál 6 személyre	8-
Sültestál 6 személyre	8-
Főzelékstál 6 személyre	8-
Salátástál 6 személyre	8-
Levesfazék 6 személyre	4-
Mártásos csésze 6 szem.	1-
Sótartó fogvájós 6 szem.	120-
Vizes kancsó 6 személyre	8-
Vizeskészlet színes finom festéssel	4-
Boroskészlet színes	4-
Söröskészlet színes	4-
Liköröskészlet színes	4-
Befőtteskészlet kristály fehér	4-
Majolika cukortartó díszes	4-
Majolika vizeskancsó színes	4-
Feketés gyermek készlet	8-
Kávés gyermek készlet	8-
Majolika állvány színes	6-
Teáskészlet színes aranyozással	10-
Kávéskészlet színes aranyozással	10-
Feketés készlet színes aranyozással	12-
Mosdókészlet színes roccoco	12-
Majolika fali sótartó színes	8-
Majolika fűszertartó nagy	3-
Majolika fűszertartó kicsi	1-
Porcellán fehér teáskanna	2-
Porcellán fehér kávéskanna	2-
Porcellán fehér teáscsésze	80-
Porcellán fehér kávécsésze	80-
Porcellán fehér gyümölcsstányér	80-
Ebédőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	50-

Konyha berendezési főzőedé-nyek. Evőeszközök. Lámpa-árúk. Tükrök. Képkerepezés. :: Ablak üvegezés. ::
Áraink viszonteladókknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVÉREK
üveg, porcellán lámpa és táblaüveg nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszervező: **Dr. KRÖGER ALADÁR** Feladó szervező: **Dr. PAPP KÁROLY**

A magyarcsékei járás főszolgabirájától
1816—1917 sz.

Pályázati hirdetmény.

Bihar vármegye magyarcsékei járáshoz tartozó NÁNHEGYES körjegyzőségél lemondás folytán üresedésbe jött segédjegyzői állásnak választás útján leendő betöltése céljából pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. §-ában illetve az 1900. évi XX. t. cz. 3. §-ában előirt képesítésüket igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényeiket hozzám f. évi október hó 28-ik napjáig hozzám annál is inkább nyujtsák be, mert az elkésetten beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

Ezen állással járó javadalmazás összesen 1400 korona készpénz, 300 korona lakbér, 100 korona napi és fuvardij a körön belül, a körön kívül nap és fuvardij, továbbá a végrehajtások alkalmával 4 korona napidij.

A választást f. évi november hó 1-ső napján fogom Nánhegyes községben a körjegyzői hivatalos helyiségben megtartani.

Magyarcséke, 1917. okt. 11.

Ertsey Zsigmond
főszolgabíró.

A magyarcsékei járás főszolgabirájától
650—1917 sz.

Pályázati hirdetmény.

Bihar vármegye magyarcsékei járáshoz tartozó VENTERI körjegyzőségben lemondás folytán üresedésbe jött segédjegyzői állásnak választás útján leendő betöltésére pályázatot hirdetek. Felhivom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. §-ában illetve az 1900. évi XX. t. cz. 3. §-ában előirt képesítésüket igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényeiket hozzám f. évi november hó 1-ig annál is inkább nyujtsák be, mert a később beérkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

A választást f. évi november hó 5. napjának d. e. 10 órakor fogom Ventr község községházánál megtartani.

Ezen állással járó javadalmazás 1400 korona évi készpénzfizetés, 100 korona fuvaráltalány, a hivatalos helyiség épületében egy egy szobából álló butorozott lakás, fűtés, világítás és adóvégrehajtások alkalmával 6 korona napidij és községi szervezési szabályrendeletben megállapított s ügykörébe utalt magánmunkálatokért szedhető díjak.

Magyarcséke, 1917. okt. 13.

Ertsey Zsigmond
főszolgabíró.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos,
vizvezeték és villanszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, irógépek, kerék-párok, ellenőrző kasszák és gramafonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadtatnak.

**Betűszedő tanulóknak
fiú és berakó tanuló-
nak leány fizetéssel
felvétetik**

a Szent László-nyomda R.-t.-nál.

Beraktározás!

Áruk, szőlők, termények stb. rövidebb hosszabb idejű beraktározására megfelelő helyiségek, ezeken kívül boros és száraz pincék, istállók, kocsiszínek is állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk. Különleges felvilágosítással szolgálunk.

Fekete Sas és Zöldfa
Részvénytársaság
beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passzage, 24. számú lépcső.

!! Telefon 14-00. !!

Olcsó takarmány!

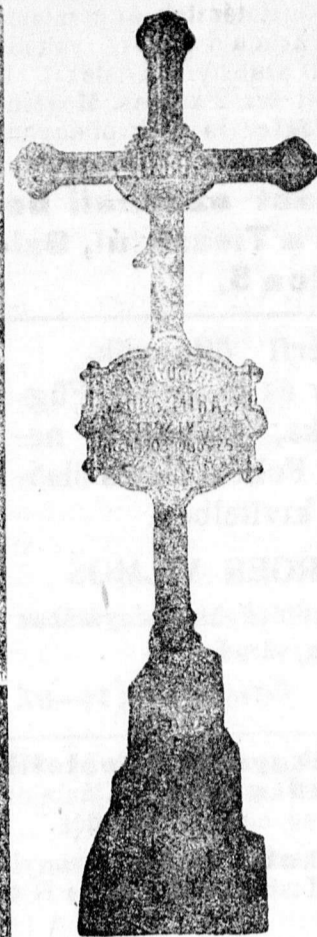
Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

kapható

métermázsanként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca 62.

**Olcsó és
szép sir-
keresztek**

cementalappal
fejfák, sirtáb-
lák domborura
préselt betük-
kel kaphatók

**Maár Lajos
és Testvére**

lakatosoknál
Teleky-u. 45.

IRSAK LIBIA

**Elsőrendű
Irsaszalon**

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda épületében.

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház
művésznőinek egye-
dűli főszállítója.
Tisztításokat és átala-
bitásokat vállalunk.
Fűzők már régóta a
legrövidebb idő alatt
alkészítetnek.

Hordók

különböző nagyságban

eladóok.

Moskovits Mór és Fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca.